Viite: HE 265/2020 vp

HE 265/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Lähienergialiiton asiantuntijalausunto

Suomen Lähienergialiitto kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen.

Suomen Lähienergialiiton tavoite on tehdä hajautetun uusiutuvan energian tuottamisesta ja hyödyntämisestä mahdollisimman vaivatonta. Energiamurros kasvattaa ja laajentaa sähkön roolia puhtaana energialähteenä. Erittäin tärkeää energiamurroksen nopealle läpiviennille on mahdollisimman laaja ja yleinen hyväksyttävyys, jonka varmistamisessa oikeudenmukainen ja kohtuullinen sähkönhinta on tärkeää. Hallituksen esitys sisältää kannatettavia ja tarpeellisia muutoksia, joilla varmistetaan Suomen sähkönjakeluinfrastruktuurin kustannustehokas kehittyminen, erityisesti sähkön kuluttajien ja hajautetun pientuotannon näkökulmasta.

Lähienergialiitto pitää tärkeänä, että kaiken tyyppiset toimijat pystyvät toimimaan tasapuolisesti ja samoilla mahdollisuuksilla hajautetun uusiutuvan energian tuotantoon. Siksi tässä asiantuntijalausunnossa keskitymme hallituksen esityksen osuuksiin, jotka käsittelevät pienimuotoisen sähköntuotannon liittämiseen erillisellä linjalla kiinteistörajan yli sähkönkäyttöpaikkaan tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sähköverkkoon (jatkossa “*kiinteistörajan ylittävä energiayhteisö*”).

Vuoden 2021 alusta voimaantullut asetusmuutos (1133/2020, Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta 5.2.2009/66) tarjoaa kiinteistöjen sisäisille energiayhteisöille (“*paikallinen energiayhteisö*”, yleisimmin käytössä asunto-/kiinteistöosakeyhtiöissä) tasapuoliset mahdollisuudet verrattuna yksittäiseen toimijaan (omakotiasukas, maatila, yritys, julkinen toimija jne.).

Tällä hallituksen esityksellä - parannusten kanssa - kiinteistörajan ylittävä energiayhteisö toisi tasapuoliset mahdollisuudet yhteiseen uusiutuvan energian tuotantoon kaikille toimijoille.

Kiinteistörajan ylittävä energiayhteisö

Kiinteistörajat ylittävä energiayhteisö on tärkeä, erityisesti haja-asutusalueilla asuville ja niille yksittäisille toimijoille, joiden oma tontti ei tarjoa hyviä mahdollisuuksia

omalle voimalalle. Yhteishankinnat ovat kustannustehokkaita ja mahdollistavat uusiutuvan energian voimalan sijoittamisen parhaaseen mahdolliseen paikkaan. Hallituksen esitys sisältää ehdotukset lakimuutoksista kiinteistörajan ylittävän energiayhteisön mahdollistamiseksi.

On hienoa, että kiinteistörajan ylittävä energiayhteisö mahdollistetaan, mutta ehdotettu ratkaisu ei tarjoa mahdollisuutta suunnitella ja rakentaa sekä energiayhteisön jäsenten että jakeluverkonhaltijan kannalta kustannustehokkainta ratkaisua. Hallituksen esityksen edellyttää rakentamaan erilliset linjat, eikä se tarjoa mahdollisuutta käyttää olemassa olevaa jakeluverkkoa.

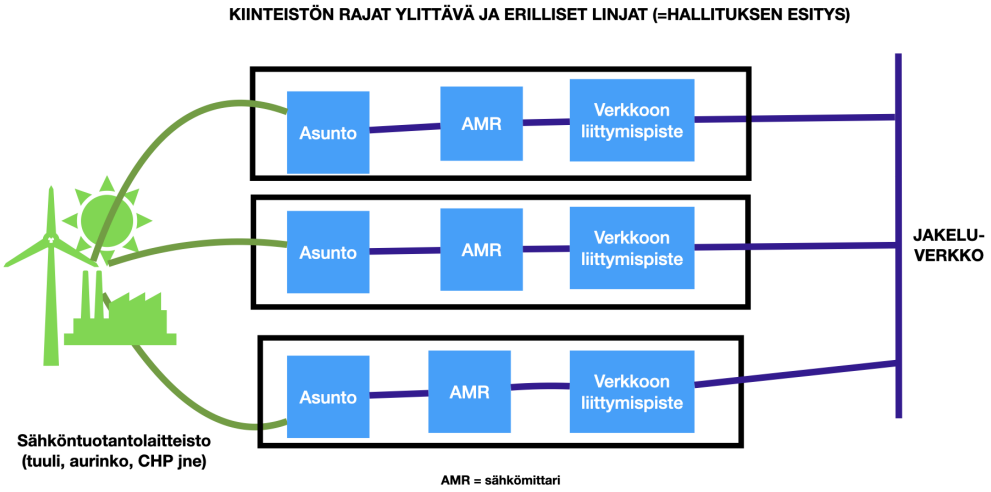
Lisäksi haluamme kiinnittää huomion siihen, että kiinteistörajan ylittävään energiayhteisöön liittyvät lakitekstit ovat lisätty hallituksen esitykseen (lausuntopalvelu VN/6621/2019) lausuntokierroksen jälkeen. Tähän osuuteen ei ole ollut aikaisemmin mahdollista antaa lausuntoa.

Koska vaihtoehtoja toteuttaa tällainen energiayhteisö on monia - voimalaitoshan voi olla esim. aurinkosähkövoimala, pienvesivoimala, tuulivoimala, mikro-CHP - sallittujen ratkaisujen aikaa ja teknologista kehitystä kestävä sääntely vaatii parannuksia ja tarkennuksia hallituksen esitykseen.

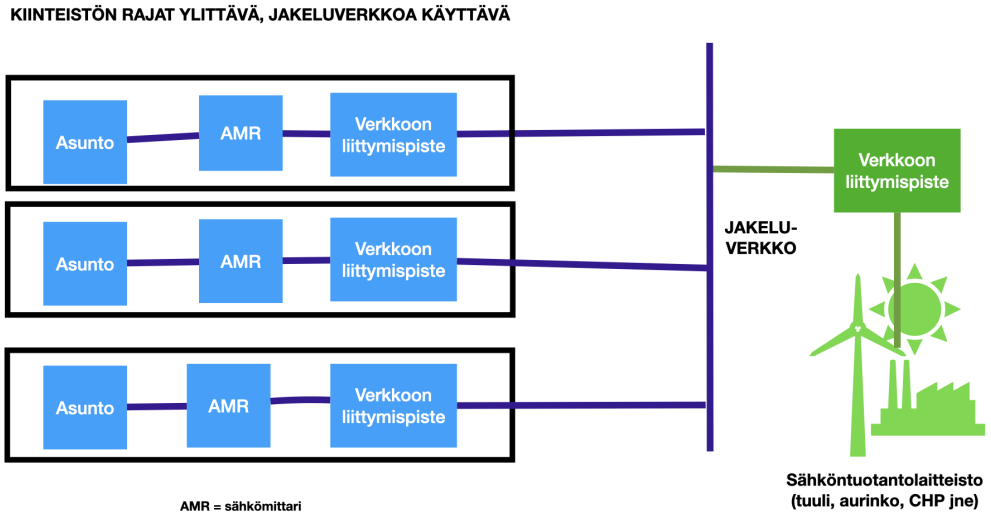
Lähienergialiiton parannusehdotukset

Tässä kappaleessa on Lähienergialiiton tunnistamat tärkeimmät haasteet ja parannusehdotukset hallituksen esityksessä.

Kiinteistörajan ylittävää energiayhteisöä ei pidä velvoittaa rakentamaan erillistä johtoa voimalaitoksesta energiayhteisön jäsenten kulutuspaikkoihin.

Lähienergialiiton mielestä pitää antaa mahdollisuus valita tapauskohtaisesti: käytetäänkö olemassa olevaa jakeluverkkoa vai rakennetaanko oma, erillinen johto. Näin energiayhteisö pystyy valitsemaan järkevimmän ja kustannustehokkaimman vaihtoehdon sekä näin minimoidaan tarve rakentaa rinnakkaisia verkkoja.

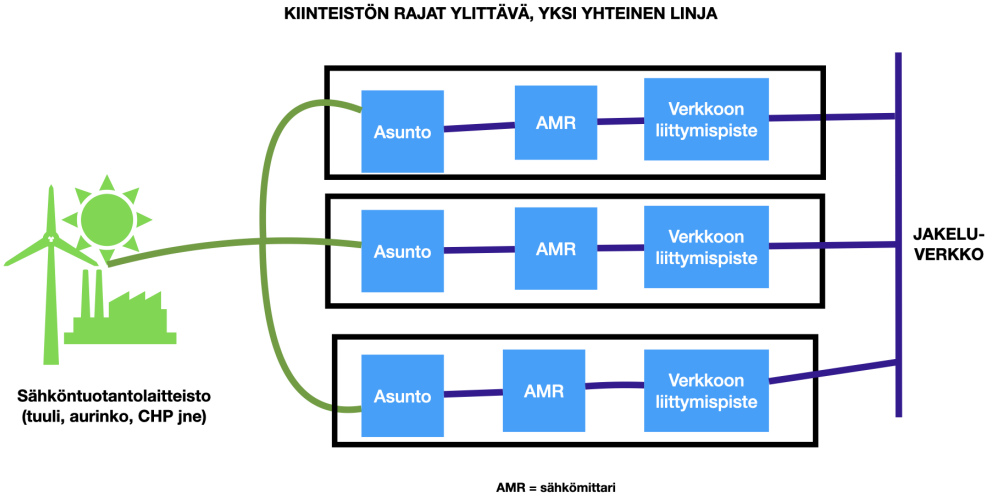

Kun käytetään jakeluverkkoa, niin paikallisen energiayhteisön käyttöön rakennettu hyvityslaskentapalvelu sopisi myös kiinteistön rajat ylittävän energiayhteisön käyttöön jakamaan tuotettu sähkö jäsenten kesken.

Tämän lisäksi on määriteltävä jakeluverkon käytön veloitusperusteet. Lähtökohtana voisi käyttää nykyistä valtioneuvoston asetus sähkömarkkinoista (65/2009) 5 §:n

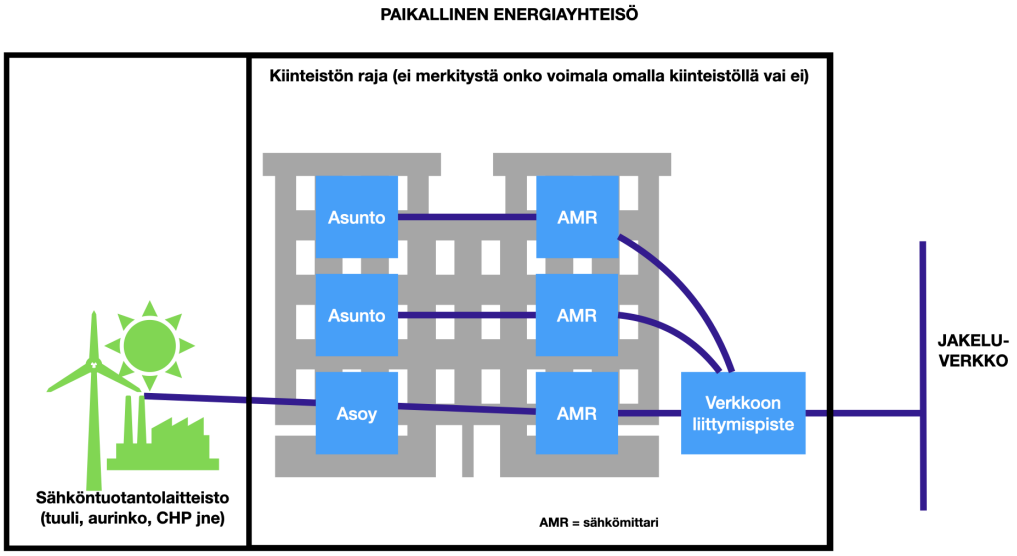
> *”Sähköntuotannon siirtomaksu jakeluverkossa perustuu energiamäärään. Jakeluverkonhaltijan yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta veloittama siirtomaksu ei saa ylittää keskimäärin 0,07 senttiä kilowattitunnilta vuodessa. Tässä tarkoitettu siirtomaksu määritetään jakamalla yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta verkkoon syötöstä vuodessa veloitettujen siirtomaksujen summa ilman arvonlisäveroa saman ajan kuluessa verkkoon syötetyn energian määrällä.”*

Hallituksen esityksessä on esitetty - perusteltu huoli - sähköturvallisuusvaatimusten täyttämiseksi. Lähienergialiiton ehdotus on, että kiinteistörajan ylittävän energiayhteisön on dokumentoitava voimalaitos: sen sähkötekninen toteutustapa ja kytkennät jäsenten kulutuspaikkoihin. Tämä dokumentti pitää toimittaa jakeluverkonhaltija, jolla olisi mahdollisuus pyytää siihen muutoksia/tarkennuksia sähköturvallisuusvaatimusten täyttämiseksi. Kyseinen dokumentti voisi ottaa mallia esim. nykyisestä pientuotannon liittämisessä jakeluverkkoon vaadittavaa dokumenttia verkkoyhtiölle (Energiateollisuus ry:n malli https://energia.fi/files/3889/Pientuotannon_yleistietolomake_paivitetty_20190611.pdf). Tämän lisäksi ehdotamme laajennusta “erillisen linjan” määrittelyyn, jotta myös alla oleva toteutusvaihtoehto olisi sallittu

Hallituksen esityksen sisällön selkeämpi kytkentä 2021 alusta tulleeseen asetukseen paikallisista energiayhteisöistä.
Ko. asetuksessa mainitaan

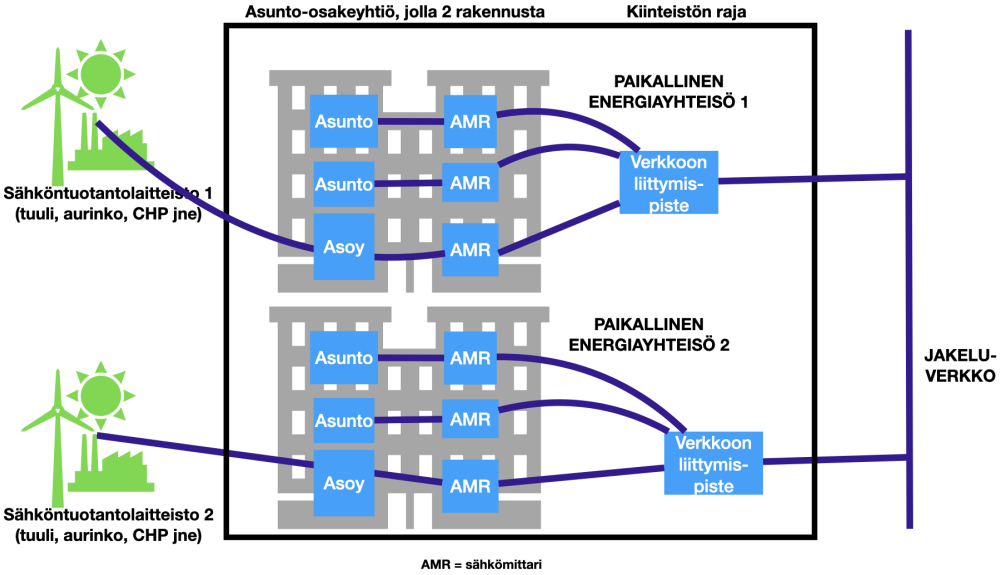
- ".. paikallisen energiayhteisön sähköntuotantolaitteiston ja sähkövaraston tulisi olla liitetty jakeluverkkoon samalla liittymällä kuin muut energiayhteisön sähkönkäyttöpaikat. *Tuotantolaitteiston tai varaston ei välttämättä tarvitsisi sijaita samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä...*"
- alla oleva kuva havainnollistaa ratkaisun

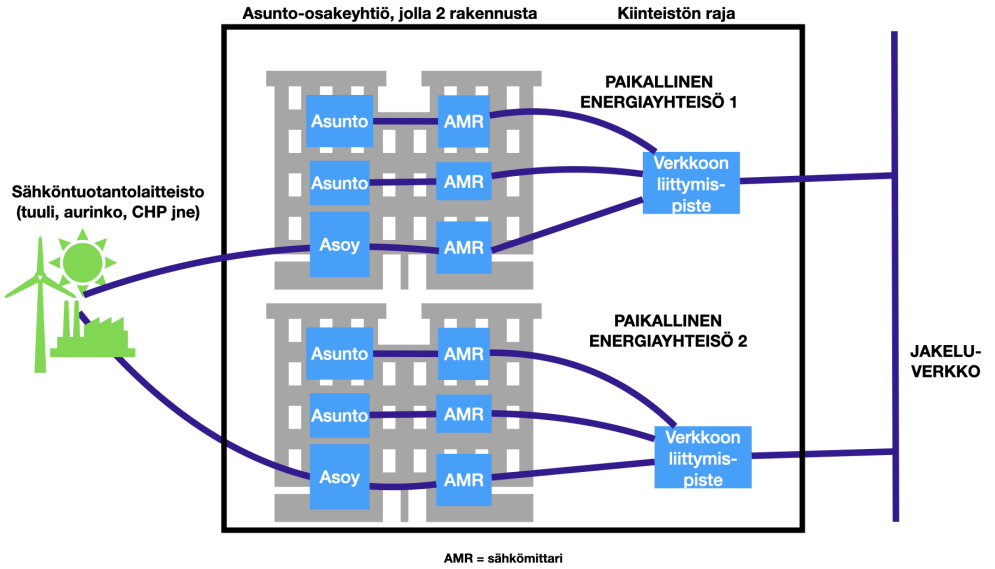
Hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan

- "Ehdotuksen tavoitteena on edistää pääsääntöisesti uusiutuviin energialähteisiin perustuvan pienimuotoisen hajautetun sähköntuotannon hyödyntämistä ja kiinteistörajan ylittävien paikallisten energiayhteisöjen muodostamista *mahdollistamalla kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän ulkopuolella sijaitsevien sähköntuotannon yksiköiden yhdistäminen yksittäiseen käyttöpaikkaan tai kiinteistön sähköverkkoon*."
- "erillinen linja *ei muodosta* sähkönkäyttöpaikkojen liittymisjohtojen kanssa *rengasyhteyttä* sähköverkkoon tai sähköverkkojen välille."

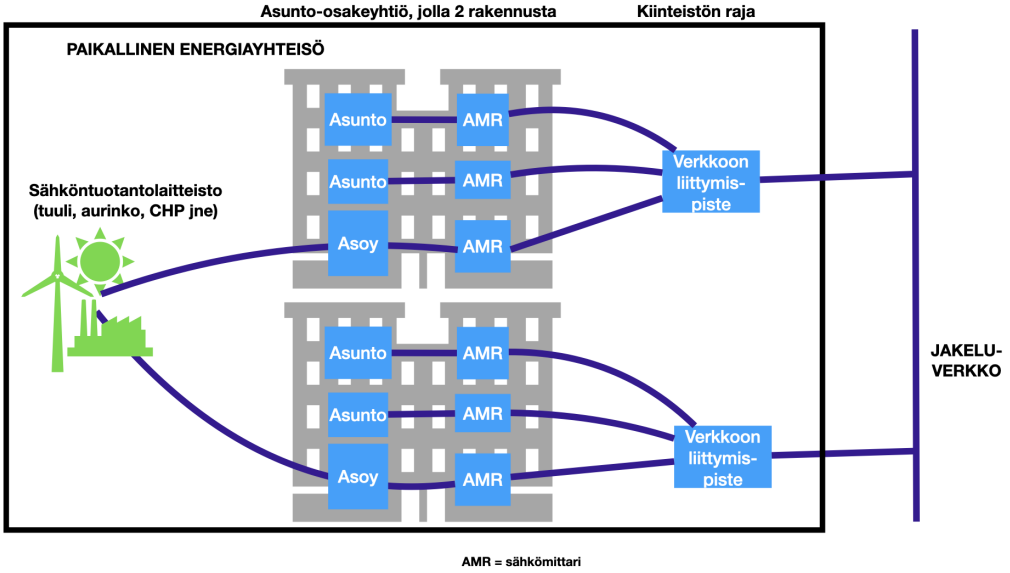
Lähienergialiitto esittää muutaman esimerkin omaisen kysymyksen hallituksen esityksen ja vuoden alusta tulleen asetusmuutoksen yhteensovittamisesta. Niiden tavoite on nostaa esille asia, että näiden kahden parempi yhteensovittaminen vaatii lisäselvityksen, jotta sääntely toisi tasapuoliset mahdollisuudet yhteiseen uusiutuvan energian tuotantoon kaikille toimijoille.
Asunto-osakeyhtiöllä on useampi kuin yksi rakennus, jotka ovat liitetty jakeluverkkoon omilla liittymillä. Onko siis tarpeen perustaa asunto-osakeyhtiöön kaksi erillistä energiayhteisöä, joilla kummallakin on oma voimalaitos?

Asunto-osakeyhtiöllä on useampi kuin yksi rakennus, jotka ovat liitetty jakeluverkkoon omilla liittymillä. Pitääkö asunto-osakeyhtiöön perustaa kaksi erillistä energiayhteisöä, mutta niillä voisi olla yhteinen voimalaitos?

Asunto-osakeyhtiöllä on useampi kuin yksi rakennus, jotka ovat liitetty jakeluverkkoon omilla liittymillä. Onko mahdollista perustaa asunto-osakeyhtiöön yksi energiayhteisö, jolla yksi voimalaitos?

Yhteenveto

Ehdotetuilla parannusehdotuksilla hallituksen esityksen sisältämillä toimenpiteillä kehitetään Suomelle energiatehokasta, puhtaaseen energiaan pohjautuvaa energiajärjestelmää. Näin toimien synnytetään Suomeen uusia energia-alan palveluita, ja teknologioita. Vienti pitää Suomen puhtaan energian edelläkävijä brändiä yllä. Parantamalla vientiin tähtäävien puhtaan energian yritysten toimintaedellytyksiä, pitää muistaa että vienti on yritysten kasvun tärkeä tekijä ja tehokkain tapa lisätä työllisyyttä.

Lisätietoja

Toiminnanjohtaja Tapio Tuomi, puh. 040 568 7351, tapio(at)lahienergia.org